

Zajištění závazku

Kromě zajišťovacích prostředků upravených v obchodním zákoníku nebo občanském zákoníku z roku 1964 mohou k zajištění závazků sloužit i jiná smluvní ujednání, popř. modifikace jednotlivých zajišťovacích prostředků, vždy však za předpokladu jejich platnosti, zejména z hlediska § 37 a násl. obč. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 2239/2012, ze dne 25.11.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl A. BOHEMIA, s.r.o., se sídlem v B., zastoupené JUDr. D.Š., advokátem, se sídlem v B., proti žalovanému Státní zemědělský intervenční fond, se sídlem v P., zastoupenému JUDr. P.S., advokátem, se sídlem v P., o zaplacení částky 11,066.713,10 Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 28 Cm 117/2009, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 1. února 2012, č. j. 12 Cmo 302/2011-192, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 29. dubna 2011, č. j. 28 Cm 117/2009-141, zamítl žalobu o zaplacení 11,066.713,10 Kč s příslušenstvím (bod I. výroku) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (bod II. výroku).

Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobkyně domáhala zaplacení celkové částky 11,066.713,10 Kč. Tato částka se skládá z požadavku žalobkyně na zaplacení částky 7,066.713,10 Kč, která je v podané žalobě označena jako část odměny za smlouvy a týká se dodávky do Belgie, dále z požadavku na vrácení složení jistoty 2,000.000,- Kč, týkající se vrácení složené vratné kauce na dodávky obilí od Belgie a z částky 2,000.000,- Kč, týkající se vrácení složené kauce na přepravy intervenčních zásob do SRN.

Soud prvního stupně vyšel z toho, že mezi žalobkyní a žalovaným byly uzavřeny dvě zasilatelské smlouvy č. 1391/0500001/00001 pro přepravu intervenčních zásob obilovin z ČR do SRN a č. 1391/0500002/00002 pro přepravu intervenčních zásob obilovin z ČR do Belgie. K uzavření těchto smluv došlo po vyhlášení výběrových řízení na výběr osob, které na základě přepravní smlouvy zajistí pro žalovaného činnosti, spočívající v zajištění přepravních a souvisejících služeb pro přepravu intervenčních zásob obilovin ze skladů na území ČR do skladů na území SRN a Belgie. V případě obou uvedených smluv byly ze strany žalobkyně uhrazeny částky 2,000.000,- Kč jako složené jistoty.

Po právní stránce věc posoudil dle Přípojku B k vyhlášce č. [8/1985](#) Sb., o Úmluvě o mezinárodní železniční přepravě (COTIF), označeného jako „Jednotné právní předpisy pro smlouvu o mezinárodní železniční přepravě zboží (CIM)“, jež je přílohou č. 3 vyhlášky č. [8/1995](#) Sb. o uvedené úmluvě. Konstatoval, že z čl. 58 § 1 Přípojku B vyplývá, že nároky z přepravní smlouvy se promlčují po 1 roce. S ohledem na to, kdy se železniční přepravy, které byly vyúčtovány vystavenými fakturami, uskutečnily, je nárok na zaplacení přepravy z přepravních smluv promlčen. Žalovaný se promlčení dovolal, tudíž nárok na zaplacení částky 7,066.713,10 Kč (uplatněný jako požadavek na zaplacení celkem 5 vystavených faktur) žalobkyni nepřiznal.

K požadavku na vrácení složené kauce ve výši 2,000.000,- Kč při výběrovém řízení, týkající se

přepravy intervenčních zásob obilovin z ČR do Belgie, uvedl, že závazný termín, stanovený v uzavřené zasilatelské smlouvě, nebyl ze strany žalobkyně dodržen a jistota pak dle ujednání podmínek výběrového řízení propadla ve prospěch žalovaného a nárok žalobkyně na její vrácení zanikl.

Co se týče požadavku na vrácení složené kauce ve výši 2,000.000,- Kč, týkající se přepravy zásob obilovin z ČR do SRN, žalobkyni vzniklo právo na vrácení složené kauce vůči žalovanému. Nicméně požadavek na vrácení kauce byl u soudu uplatněn až po uplynutí čtyřleté promlčecí lhůty pro její vrácení a žalovaný vznesl námitku promlčení tohoto nároku. Ani v této části žalobou uplatněnému požadavku nevyhověl.

K odvolání žalobkyně odvolací soud rozsudkem v záhlaví uvedeným rozsudek soudu prvního stupně v bodu I. výroku, kterým byla žaloba o zaplacení 9,066.713,10 Kč s příslušenstvím zamítnuta, potvrdil; ve zbývající části jej v bodu I. výroku změnil tak, že uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni 2,000.000,- Kč s příslušenstvím (první výrok). Dále rozsudek soudu prvního stupně v bodu II. výroku změnil tak, že uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni k rukám její zástupkyně 193.843,20 Kč na náhradu nákladů řízení (druhý výrok). Současně rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (bod III. výroku).

Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně a jejich právním posouzením, pokud jde o charakter smluvního vztahu, vzniklého mezi účastníky uzavřením smlouvy č. 1391/50002/0002, označené jako zasilatelské smlouvy, na přepravu obilovin do Belgie. Shodně se soudem prvního stupně zjistil, že tato smlouva není smlouvou ve smyslu ustanovení § 601 obch. zák. k obstarání přepravy zasilatelem dle konkrétního příkazu příkazce, ale jejím obsahem je rámcová dohoda účastníků, podle které žalobkyně bude zajišťovat přepravu obilovin do určených skladů v Belgii pro žalovaného na základě jeho dalších jednotlivých konkrétních požadavků v množství dohodnutém ve smlouvě, jakož i k provádění dalších tam dohodnutých činností. Dospěl k závěru, že se žalobkyně stala tzv. smluvním dopravcem. V tomto rozsahu je tedy smlouva uzavřená mezi účastníky smlouvou o přepravě věci ve smyslu ustanovení § 610 obch. zák. Tato smlouva podléhá režimu Úmluvy o mezinárodní železniční přepravě (COTIF). Souhlasil tedy s tím, jak soud prvního stupně posoudil promlčení nároku na zaplacení přepravného, požadovaného žalobou ve výši 7,066.713,10 Kč. Dále přitakal jeho závěru, že vratná kauce 2,000.000,- Kč dle smlouvy č. 1391/050002/0002 propadla ve prospěch žalovaného pro nesplnění podmínek smlouvy žalobkyní přepravit sjednané množství obilovin do sjednaného termínu plnění. Neztotožnil se však se závěry soudu prvního stupně o promlčení nároku na vrácení kauce 2,000.000,- Kč ze smlouvy č. 1391/050001/0001, týkající se přeprav obilovin do SRN. Uvedl, že žaloba byla doručena včas před uplynutím promlčecí lhůty a nárok žalobkyni přiznal.

Proti výroku I., věta první, rozsudku odvolacího soudu, podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a uplatňuje dovolací důvod dle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí stran nároku žalobkyně na zaplacení 7,066.713,10 Kč spatřuje dovolatelka v tom, že odvolací soud kvalifikoval závazkový vztah mezi žalobkyní a žalovaným jako smlouvu o přepravě věci ve smyslu ustanovení § 610 obch. zák., a to za situace, kdy mezi stranami byla písemně uzavřena smlouva zasilatelská ve smyslu ustanovení § 601 obch. zák., která zcela odpovídá podstatným náležitostem uvedené typové smlouvy podle citovaného ustanovení obch. zák., přičemž i samotné faktické jednání stran po uzavření uvedené smlouvy odpovídá závazkovému vztahu ze smlouvy zasilatelské, když žalobkyně přepravy sama neprováděla. Namítá, že odvolací soud kvalifikoval právní vztah mezi stranami jako smlouvu o přepravě věci pouze na základě textu uvedeného ve fakturách, což považuje za judikaturou doposud jednoznačně neřešenou otázku.

Pokud jde o dílčí nárok na vrácení jistoty ve výši 2,000.000,- Kč, spatřuje dovolatelka zásadní právní význam napadeného rozhodnutí v tom, že propadná kauce pro nesplnění blíže neurčených smluvních povinností představuje skrytý poplatek, který je zakázán ustanovením § 51 odst. 2 věta druhá zákona č. [40/2004](#) Sb., o veřejných zakázkách (dále jen „ZVZ“). Dále upozorňuje na kogentní ustanovení § 47 ZVZ. Otázku zásadního právního významu tedy spatřuje v tom, zda je možné, aby se žalovaný, jako zákonem zřízená právnická osoba, odchyloval od kogentních ustanovení ZVZ.

V závěru dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadené části a navazujících výrocích o nákladech řízení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

K dovolání žalobkyně se vyjádřil žalovaný tak, že se plně ztotožňuje se skutkovými i právními závěry odvolacího soudu a napadený rozsudek považuje za věcně správný.

Nejvyšší soud České republiky (dále též jen "Nejvyšší soud") úvodem poznamenává, že rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012 s výjimkou v zákoně uvedenou) se podává z bodu 7., článku II., části první zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další zákony.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., nejprve posuzoval přípustnost podaného dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je, že řešená právní otázka měla pro rozhodnutí o věci určující význam, tedy že nešlo jen o takovou otázku, na níž výrok odvolacího soudu nebyl z hlediska právního posouzení založen. Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatelka tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Jelikož ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. je dovolací soud vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil, jsou pro úsudek, zda rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam či nikoli, relevantní jen otázky (z těch, na kterých napadené rozhodnutí spočívá), jejichž posouzení odvolacím soudem dovolatel napadl, resp. jejichž řešení v dovolání zpochybnil.

Zpochybňuje-li dovolatelka skutková zjištění odvolacího soudu o obsahu smluvního ujednání, zjištěná soudy např. i z faktur vystavených žalovaným, uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř., který u dovolání přípustného podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nemá k dispozici.

Namítá-li dovolatelka, že částka 2,000.000,- Kč, jako propadná kauce pro nesplnění blíže neurčených smluvních povinností, představuje skrytý poplatek, který je zakázán ustanovením § 51 odst. 2 věta druhá ZVZ a je v rozporu s § 47 ZVZ, nezakládá ani touto námitkou přípustnost dovolání. Pro

rozhodnutí odvolacího soudu nebylo určující posouzení složené jistoty podle ustanovení zákona o zadávání veřejných zakázek, nešlo o jistotu skládanou podle § 47 ZVZ uchazečem zadavateli k zajištění plnění svých povinností, vyplývajících z účasti v zadávacím řízení, ani o úhradu nákladů na reprodukci zadávací dokumentace ve výši v místě obvyklé podle § 51 odst. 2 ZVZ.

Dovolání je však přípustné k řešení otázky, zdali závazek lze zajistit i jiným smluvním ujednáním než prostředky vyjmenovaným v obchodním či občanském zákoníku z roku 1964 (zákoně č. [40/1964](#) Sb., dále též jen „obč. zák.“), v projednávané věci ujednáním o tzv. jistotě, když tato otázka v judikatuře dovolacího soudu dosud nebyla řešena.

V projednávané věci Dohoda o složené jistotě, která v případě nesplnění závazků žalobkyní ze smlouvy o přepravě propadá žalované, představuje jiné smluvní ujednání zajišťující závazek.

Kromě zajišťovacích prostředků upravených v obchodním zákoníku nebo občanském zákoníku z roku 1964 mohou k zajištění závazků sloužit i jiná smluvní ujednání, popř. modifikace jednotlivých zajišťovacích prostředků, vždy však za předpokladu jejich platnosti, zejména z hlediska § 37 a násl. obč. zák. (srov. shodně Jiří Švestka, Jiří Spáčil, Marta Škárová, Milan Hulmák a kolektiv Občanský zákoník I, II, 2. vydání, Praha 2009, s. 1605).

Účastníci tak platně mohly závazek zajistit předmětnou dohodou, která není jedním ze zajišťovacích prostředků vyjmenovaných zákonodárcem v zákoníku obchodním či občanském z roku 1964. Z pohledu ustanovení § 37 obč. zák. jde přitom o ujednání dostatečně určité a srozumitelné.

Uvedený závěr odvolacího soudu o platném zajištění závazku je i v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu o přednostech výkladu nezakládajícího neplatnost právního úkonu (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 2005, sp. zn. 22 Cdo 2531/2005 nebo náleží Ústavního soudu ze dne 3. srpna 2011, sp. zn. II. ÚS 3381/10).

Namítá-li dále dovolatelka, že závazkový vztah mezi účastníky měl být odvolacím soudem posouzen nikoli jako smlouva o přepravě věci ve smyslu ustanovení § 610 obch. zák., ale jako smlouva zasilatelská ve smyslu ustanovení § 601 obch. zák., když samotné faktické jednání stran po uzavření uvedené smlouvy odpovídá závazkovému vztahu ze smlouvy zasilatelské, neboť žalobkyně přepravy sama neprováděla, nejsou tyto její námitky rovněž důvodné. Nejvyšší soud např. v rozsudku ze dne 31. března 2010, sp. zn. 23 Cdo 201/2010, k rozdílu mezi smlouvou zasilatelskou a přepravní vysvětlil, že ustanovení § 621 obch. zák. umožňuje dopravci plnit svůj závazek z přepravní smlouvy pomocí dalšího dopravce, tedy též pomocí dalších dopravců na území jiných států. Mezinárodní železniční přepravu věci lze tedy provést též na základě smlouvy o přepravě podle ustanovení § 610 obch. zák. Poukaz dovolatelky na skutečnost, že žalobkyně zajišťovala přepravu pomocí jiných subjektů a jde proto o smlouvu zasilatelskou nikoli o přepravě, je nedůvodný, neboť odvolací soud se svým právním posouzením od judikatorních závěrů Nejvyššího soudu neodchýlil.

Rozsudek odvolacího soudu je proto z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný a dovolání nedůvodné. Nejvyšší soud proto dovolání z tohoto důvodu, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

Výrok o náhradě nákladů dovolacího řízení vychází z ustanovení § 243b odst. 5, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. Dovolatelka nebyla s podaným dovoláním úspěšná, proto žalovanému vzniklo právo na náhradu účelně vynaložených nákladů dovolacího řízení.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)